

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
daf@dafyomi.co.il • 6515004 טל/פקס

נדירים דף פח.

סומא שהרג בשוגג כיצד לומדים את דינו?

הלימוד השני	הלימוד הראשון	
"בְּלֹא רְאוּת" - למעט סומא ²	"יער - מרבה הכל גם סומא ¹	לר' יהודה - אינו גולה
"בְּלֹא רְאוּת" - לרבות סומא ⁴	"בְּבָלִי דַעַת" - צריך דעת ולמעט סומא ³	לר' מאיר - גולה

המדיר את חתנו הנאה ממנו, ורוצה לתת לבתו מעות⁵, האם מועיל באופנים דלהלן?

אמר: "אין לבעלך רשות בהן", או אמר: "מה שתרצי עשי"	אמר: "אין לבעלך רשות בהן - ומה שאת נושאת ונותנת בפיד"	
לא מועיל ⁷	מועיל ⁶	לרב - אליבא דר' מאיר
מועיל ⁹	מועיל	לשמואל - כרבנן ⁸

¹ וכך הלימוד, כתיב (דברים יט:ה) "וְאֶשֶׁר יָבֵא אֶת רְעֵהוּ בַיַּעַר לְחֹטֵב עֵצִים", ודרשין לרבות כל מי שיכול להכנס ביער, והרי שמקרא קמא יש לנו לרבות סומא.

² כתיב (במדבר לה:כג) "אוּ בְּכָל אֶבֶן אֶשֶׁר יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמָת", ואפשר לפרש תיבות אלו בשני אופנים, או שהכוונה "בְּלֹא רְאוּת" - דהיינו שאפי' שהוא סומא ואינו יכול לראות בכל אופן חייב גלות, אך אז יהיה קשה דהרי כבר מיער התרבה סומא. וא"כ על כרחך שפירוש "בְּלֹא רְאוּת" בא לאשמועינן להיפך, שמייירי דוקא במי שרואה בכל מקום ורק עתה לא ראה - הוא חייב גלות, אבל מי שאף פעם לא רואה פטור מגלות.

³ כתיב (דברים יט:ד) "אֶשֶׁר יָכָה אֶת רְעֵהוּ בְּבָלִי דַעַת", משמע שמייירי באדם שהוא יכול לדעת - רק הפעם עשה בלא דעת, וא"כ בא למעט סומא, שהוא אף פעם אינו בר ידיעה.

⁴ על כרחנו לפרש כהמשמעות שבא לרבות סומא וכנ"ל, דאם בא למעט סומא כבר אנחנו יודעים מ"בְּבָלִי דַעַת" למעט סומא.

⁵ כתב הר"ן שבדוקא הזכירה המשנה "מעות", משום שאם אביה נותן לה מזונות אין צריך להתנות ולומר כלום, משום שאין הבעל זוכה בהן.

⁶ ודוקא אם אמר ב' לשונות אלו יחד, אבל אם אמר "אין לבעלך רשות בהן" בלחוד לא מועיל אליבא דר' מאיר (דהוא תנא דמתניתין) דס"ל ד"יד אשה כיד בעלה". אבל כשאומר ב' הלשונות הללו, כיון שאין האשה זוכה בהן בעצמן עד שהיא נותנה לפיה - ובאותה שעה אין הבעל יכול לזכות בהן, לכן מהני.

⁷ דכיון שהם קנויים לה - קונה ממנה בעלה, ודוקא באופן שאומר לה "מה שאת נושאת ונותנת בפיד" שאז בשעה שהיא קונה כבר לא יכול הבעל לזכות בהם, רק אז מהני.

⁸ כתב הר"ן, דפסק הנגיד רבינו שמואל בשם רב עמרם גאון וכן הרמב"ן, כשמואל, דהגם שהלכה כרב באיסורי, הכא שאני דדברי שמואל הם כרבנן ואילו דברי רב הם כר' מאיר, ועוד סוגיא דעלמא היא דסגי לומר לאשה "על מנת שאין לבעלך רשות בהן" בלחוד. אולם רבינו תם והראב"ד פסקו כרב משום דהלכתא כרב באיסורי. והרמב"ם נקט בדרך שליטת, ע"ש.

⁹ דלרבנן לא אמרינן "יד אשה כיד בעלה", ולכן בין אם אמר לה "מה שתרצי עשי" או שאמר לה "אין לבעלך רשות בהן בלחוד" מועיל.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף פח:

לעשות שיתוף מבואות, האם יכול לזכות את החבית של יין לכל בני המבוי ע"י האנשים דלהלן?

בנו ובתו הקטנים, עבדו ושפחתו הכנעניים	אשתו	עבדו ושפחתו העבריים, בנו ובתו הגדולים	
אינו מזכה	מזכה ¹	מזכה	לרבא
אינו מזכה	יש לה בית בחצר זו: מזכה אין לה: אינו מזכה ²	מזכה	לרב אשי

¹ ס"ל לרבא דאפי' אליבא דר' מאיר דס"ל ד"אין יד לאשה בלא בעלה" מודה הוא לענין שיתוף, דכיון דהוא לזכות לאחרים - כיון דנפיק מיד בעלה, זוכה ומזכה. דדוקא כשנתן לה אחר מתנה בעלה זוכה בזה, אבל כשבעלה נותן לאחר ורוצה להוציא מרשותו דרכה, ודאי שאז אין יד הבעל כידה ונחשב שיצא מרשותו. אכן הקשה רבינא דיש משנה מפורשת דאומרת שבשאתו לא מהני. והגם שאין זו קושיא מיוחדת לרבא, דהמשניות קשות אהדדי, מ"מ תירוצו של רבא נדחה.

² פ"י, דוקא אם יש לה בית באותו מבוי, וכגון שנפלה לה בירושה בעודה ארוסה והוא כתב לה "דין ודברים אין לי בנכסך" - דמהני שלא יזכה בבית ההוא, בזה אמרינן: מגו דזכיא לנפשה - כדי להתיר הבית שלה שבחצר בטלטול, זכיא נמי לאחריני - דהיינו לכל בני המבוי. אבל אם אין לה בית באותו מבוי - שאין את המגו הנ"ל, אה"נ דלא מהני לזכות.